

Müzikal Temalı Kostüm Modernizasyonuna Yönelik Giysi Tasarımı Projesinin Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi: Tekstil ve Moda Tasarım Bölümü Örneği

An Investigation of the Clothing Design Project for
the Modernization of Musical Themed Costumes
According to Student Opinion: Sample of Textile
and Fashion Design Department

Esra ENES

Tarsus Üniversitesi, Meslek
Yüksekokulu, Moda Tasarımı
Bölümü, Mersin, Türkiye

ÖZ

Günümüzde çoğu sanat ve tasarım alanı, genellikle disiplinler arası bir yaklaşım ile birbirine kaynak sağlamaktadır. Müzikaller birçok sanat alanının bir arada sahnede sergilendiği, temel anlatım aracının müzik olduğu bir sanat dalıdır. Müzikaller, giysi tasarımı için ilham kaynağı sunabilecek birçok veriye sahip bir sanat alanıdır. Bu çalışmada, Tekstil ve Moda Tasarımı bölümü öğrencilerinin Üniversite-Sanayi iş birliği kapsamında, müzikaller teması kapsamında giysi tasarım proje çalışmaları incelenmiştir.

Bu proje Tekstil ve Moda Tasarım Bölümü 2019–2020 eğitim öğretim yılı öğrencilerinin Giysi Tasarım dersi projesi kapsamında, müzikaller ana teması ile 6 farklı müzikal teması çalışan 6 öğrenci çalışması incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda günümüz modasına uygun modernize edilmiş 12 giysi tasarımı üretilmiştir. Araştırma konusu ile ilgili olarak mevcut literatür taranmış ve veri toplama aracı olarak görüşme yöntemi kullanılmıştır. Tüm evreni kapsayan örneklem grubu ile online görüşmeler gerçekleştirilerek bulgular oluşturulmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile elde edilen veriler yorumlanmıştır. Çalışma sonucunda tasarım sürecini başarı ile gerçekleştiren ve bu araştırmaya gönüllü katılım gösteren öğrencilerin giysi tasarımları, sahip olduğu dönemin modası içerisinde ele alınarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Giysi tasarımı, kostüm, modernizasyon, müzikal

ABSTRACT

Today, many art and design fields of study supply resources to each other with the interdisciplinary apprehension. Musicals are a branch of art in which many art fields are exhibited together on the stage and the main way of expression is music. In this study, within the framework of the University-Industry cooperation, the apparel design projects of Department of Textile and Fashion Design students were studied within the scope of musicals theme.

In this project, the main theme of musicals and six different musical themes were studied by six students within the framework of the Apparel Design course Project of Department of Textile and Fashion Design 2019–2020 academic year students. As a result of this study, 12 modernized apparel designs suitable for today's fashion were created. The current literature concerning the study topic was reviewed and the interview method was used as a data collection tool. Findings were obtained by performing online interviews with the sample group covering the whole population. The data obtained by content analysis, one of the qualitative research methods, were interpreted. As a result of the study, the apparel designs of the students who successfully completed the design process and voluntarily participated in this research were interpreted within the fashion of their period.

Keywords: Apparel design, costume, modernization, musical

Geliş Tarihi/Received: 10.03.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 28.07.2022

Yayın Tarihi/Publication Date: 25.10.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Esra ENES
E-mail: esraenes@mersin.edu.tr

Cite this article as: Enes, E. (2022). An investigation of the clothing design project for the modernization of musical themed costumes according to student opinion: Sample of textile and fashion design department. *Art Vision*, 28(49), 124-132.

Content of this journal is licensed
under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0
International License.

Giriş

Müzikaller, müzik, dans ve tiyatronun bir arada sunulduğu tiyatral sanat eserleridir (Tüzün, 2016). Kenrick'e (2008) göre müzikal, bir hikâyeyi aktarmak amacı ile yazarın ve oyuncuların yeteneklerini ortaya koyacak, diyalog opsiyonlu, popüler şarkılar ile oluşturulmuş sahne, televizyon ya da film yapıtlarıdır. Temel anlatım aracının müzik olduğu müzikallerin tarihsel gelişimi Antik Yunan çağında başlayıp Romalılar ile evrilmeye devam etmiştir. Müzikallerin gelişiminde etkisi büyük olan opera'nın Avrupa'daki yükselişi 1700'lerde gerçekleşmiştir (Kenrick, 2008). Dans, müzik, sahne performansı ve opera gibi birçok sanat dalını bir harmoni ile sunan müzikaller günümüzde popüler kültürün ve teknolojinin de gelişmesi ile birlikte büyük bütçelerle oluşturulmaya başlanmıştır. Bunun en iyi örnekleri arasında Broadway sahnesi gösterilebilir. Günümüzde Broadway Sahnesi'nde yer alan müzikallerin neredeyse tümünde büyük bütçeli oyunları görmek mümkündür (Tüzün, 2016).

Müzikallerin türler arası bir birleşim üzerinde kurgulanması ve birçok sanatsal türün bir arada anlatımına olanak sağlaması, giysi tasarım koleksiyonu oluşturması süreci için zengin bir kaynak sunmaktadır. Araştırmada sahne performansı, dans, opera, müzik ve bunların harmonisi ile ortaya çıkan müzikallerin, giysi koleksiyonu tasarımına giyside renk, doku ve stil açısından kurduğu etkileşim incelenmiştir. Bu çalışmada yer alan Hanedanın Kayıp Prensesi Anastasia, Oz Büyücüsü, Alice Harikalar Diyarında, Operadaki Hayalet, Chicco ve Moulin Rouge müzikalleri Broadway sahnesinde gösterilmiş ve halen gösterimine devam etmektedir. Broadway sahnesi birçok müzikali New York izleyicisi ile buluşturan ve çalışmada yer alan müzikallerin tümüne ev sahipliği yapan popüler bir sahnedir.

Müzikalde kostüm, oyuncunun bir süreliğine role sahip olmasını sağlayan sihirli bir giysidir. Karakterin yaratıcılık gücüne odaklanmasına, ifade etmesine, hissetmesine ve oyunun kurgusunda ilerlerken bunları izleyiciye sunmasını sağlamaktadır. Sahne kostümü, sahnede giyilen her türlü giysiye verilen genel bir isimdir. Etkili bir kostüm, müzikale ve oyuncunun performansına izleyicinin ilgisini çeker (Cunningham, 2020). Müzikallerde kostüm tasarımı, seyirciye müzikaldeki karakterlerin kişiliklerini tanıtan ve öykünün ait olduğu tarihle uyumlu olarak oyunu destekleyen ana parçalardan biridir (Benedetto, 2014). Kostüm tasarımı, sahne sanatlarında oyunun hikayesinin aktarılmasında önemli bir araç olarak öncül bir role sahiptir. Kostümler müzikallerin ait olduğu zamanı, çağın değerlerini, tarihi, siyasi etkileri, kültürel etkileri, ekonomik koşulları karakterlerin tutumları, çok iyi yansıtan değerlerdir (Koca vd., 2011). Müzikallerde giyilen kostümler sahnede olay örgüsünün tamamlanması için dönemin modasına uygun olmalıdır.

Geçmiş yılların olay örgüsünde gerçekleşen ya da fantastik bir dünyanın hikâyesini aktaran müzikallerdeki kostümler, öğrenciler tarafından ele alınmış günümüz modern şartlarında giyilebilecek, açıkçası bir hazır giyim ürününe dönüştürülmüş giysi tasarım koleksiyon çalışması yapılmıştır. Bu süreçte öğrencilerin hangi müzikalleri tercih ettikleri, seçtikleri müzikalleri nasıl ele aldıkları, hangi karakterler üzerine odaklandıkları ve bu verileri giysi tasarımlarında nasıl yorumladıkları üzerine görüşleri alınmış ve giysi tasarımlarının görselleri, müzikallerin ait oldukları dönemin moda akımları ile beraber yorumlanmıştır.

Yöntem

Bu çalışma, Tekstil ve Moda Tasarım bölümü, 2019–2020 yılında Giysi Tasarım dersini alan ve ders kapsamında proje geliştiren

6 öğrenci ile yapılmaktadır. Ders kapsamında yapılan projede öğrenciler tema olarak müzikaller konusunu tercih etmiştir. Bu kapsamda ders sürecinde seçtikleri müzikal temasına uygun olarak Moodboardlar hazırlamışlar ve eskizler geliştirerek 3 görünümünden oluşan koleksiyonlara karar vermişlerdir. Daha sonrasında iki ayrı görünümünden oluşan giysi tasarımlarını üretmişlerdir. Öğrenci tasarımları proje pafta örnekleri ile görsellerle gösterilmiştir.

Yapılan çalışma nitel bir çalışmadır. Nitel çalışmalar kendi yaşam çerçevesi içinde sınırların kesin hatlar ile belli olmadığı durumlarda tercih edilen bir yöntem olmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Ayrıca nitel araştırmalar uygulandıkları olay üzerinden değerlendirilmektedir. Bu sebeple örneklem ya da evren boyutu aranmamaktadır (Matthews & Ross, 2010). Araştırmanın kronolojik sürecine bakacak olursak, öncelikle literatür taraması yapılmış ve müzikallere dair bilgiler ile moda tarihindeki giysiler hakkında ulaşılan bilgiler bir araya getirilmiştir. Yapılan literatür taraması, araştırma konusu ile ilgili bilginin, literatürün özeti, sentezi ve incelemesinden oluşmaktadır (Balci, 2011). Literatür taraması sonrasında nitel araştırma yöntemlerinde en yaygın veri toplama araçlarında biri olan görüşme yöntemi ile önceden hazırlanan sorulara bağlı kalınarak veriler toplanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu bağlamda online görüşmeler gerçekleştirilmiş ve öğrencilerin tasarım süreçleri incelenmiştir. Araştırmada elde edilen bu veriler, öğrenci çalışmaları ile birlikte değerlendirilerek içerik analizi uygulanmıştır. Bu bağlamda birbirine benzer veriler yorumlanarak belirli kavramlar ve temalar bir araya getirilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2011).

Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan müzikaller konularına dair bilgiler bir araya getirilmiş ve öğrencilerle yapılan görüşmeler ve müzikallerin kurgusunun ait oldukları dönemin modası ile ilgili bilgilerle yorumlanmıştır. Görüşmelerde, öğrencilere çalıştıkları müzikalin konu olarak seçmelerinde etkili olan faktörler, müzikal karakterlerinden kostümleri ile ön plana çıkanlar, en çok etkiledikleri sahne ve olaylar, koleksiyonlarına etki eden karakter ve giysi seçimleri sorulmuştur. Sonuç olarak tasarlanan giysilerin modernize edilmesinde dikkat edilen noktalara dair görüşleri alınmıştır.

Hanedanın Kayıp Prensesi: Anastasia

Ünlü yazar Terrence McNally'in kitabından ortaya çıkan Anastasia, dünya prömiyerini Amerika'nın Connecticut eyaletindeki Hartford sahnesinde gerçekleştirdikten sonra, 2017 Mart ayından itibaren Broadway' de sahne almaya başlamıştır (Cristi, 2019). Saint Petersburg'da 1907'de başlayan hikâye, Dowager İmparatriçesi'nin Paris'e gitmeden önce en sevdiği torunu Anastasia'ya antika bir müzik kutusu hediye etmesi ile başlar. Bir kraliyet balosu esnasında 1917'de devrimcilerin isyanı ile Anastasia'nın ailesi öldürülürken, Anastasia'nın kayboluşu fark edilmemiştir. Kendisine hediye edilen müzik kutusunun peşine düşerken ailesi ile birlikte yok olmaktan kurtulan Anastasia, hafıza kaybı ile hastaneye götürülmüş ve Sovyet Rus askeri olan Dimitry ile burda tanışarak bu hüzünlü hikâye aşk hikâyesine dönüşmüştür. Kimliğini unutan ve sokak temizlikçisi olarak hayatına devam eden asıl adı Anastasia olan Anya'nın hayatta kaldığına dair söylentiler üzerine, büyükannesi Dowager İmparatriçesi onun güvenli dönüşü için ödül sunmuştur. Bunun sonucunda Dimitri, arkadaşı Anya'nın hanedanın kayıp prensesi olabileceğine dair şüpheleri üzerine ve Anya'nın sadece gerçek kimliğini öğrenme arzusuyla Paris'e bir yolculuk başlar. Hikâye, ikinci perdeden itibaren 1927'de Paris'de devam etmektedir. Yavaş yavaş taklitçilerin torununu getirme vadin-den umutsuzluğa sürüklenen büyükanne sonunda torununa

kavuşmanın sevincini yaşar. Dowager, torunu ile tekrar bir araya gelmesi ile yaşama sevincine tekrar kavuşmuştur. Hikâyenin bu noktasından sonra Anastasia ve Dimitri'nin aşkına yer verilmiştir (Rooney, 2017).

Hanedanın Kayıp Prensesi Anastasia müzikali konusundan ilham alarak koleksiyon tasarımını gerçekleştiren tasarımcı 1, tasarımlarında başrol karakteri olan Anastasia'nın giydiği kıyafetlerden etkilendiğini ifade etmiştir. 1900'lü yılların başında gerçekleşen hikâyede dönemin modasının etkisini fark ettiği ve bunu tasarımlarına aktarmaya çalıştığını iletmiştir. Anastasia'nın kaybolması ve bir sokak temizlikçisi olarak çalıştığı sahnede giydiği tüvit kumaştan yapılmış, şal yaka bir ceket ve uzun kloş eteğinden ilham aldığını belirtmiştir (Görsel 1). En çok etkilendiği sahne, Anastasia'nın sokakta temizlik yaparken, kimliğinden habersiz ve âşık olduğu Dimitri ile şarkı söylediği sahne olduğunu bildirmiştir. Tasarımcı müzikal giysilerini analiz ederek tasarımlarını günümüz giysilerine göre modernize ederken, Anastasya'nın şal yaka ve kruvaze kapama ceket formunu, kendi tasarımlarında uzun belden kemerli düz bir yelek ve belden kemerli bir panço olarak yorumlamıştır. Koyu kahverengi tonlar yerine daha açık kahve, krem ve somon rengi pastel tonları tercih etmiştir. Katılımcı 1, kostümün dokularını seçtiği kumaş desenleri ile tasarımlarına aktarmaya çalıştığını ifade etmiştir.

1900'lü yıllarda Birinci Dünya Savaşı'nın da etkisi ile kadınlar iş hayatında yer almaya başlamışlardır. 1910'lerden sonra daha rahat ve daha az süslemelere sahip kadın giysileri üniforma ve iş giysisi formunda tasarlanmışlardır. Kadınlar, biletçi, temizlikçi, hamal, vatman hatta kaynak uzmanı olarak bile ekonomik hayatta etkin bir şekilde yer alıyorlardı (Fischel vd., 2013). Anastasia'nın da Paris sokaklarında temizlik yaparken giydiği giysiler bu dönemin modasını yansıtmaktadır. Savaşın etkisi ile kadın giysilerinin askeri üniforma çizgilerine sahip olduğu gözlenmektedir. Anastasia'nın giydiği kruvaze kapama şal yaka ceket de bu etkiler gözlenmektedir. Yün tüvit kumaştan üretilmiş belden kemerle kapanan şal yaka kruvaze bir ceket ve ekose çizgili pili kaşeli bir etek kostümü ele alınarak modernize edilmiştir. Bu giysileri modernize ederken daha açık ve pastel tonları tercih eden Aydoğan, tüvit ve yünlü kumaşlar yerine yazlık pamuk ve poplin karışımı kumaşları tercih etmiştir. Şortlu tulum ve yelekten oluşan takımını kemer ile tek bir görünüm oluştururken, Panço ve pantolonlu tulumu da yine kemer detayı ile birlikte sunulmuştur.

Oz Büyücüsü

Lyman Frank Baum'un "The Wizard of Oz" isimli kitabından esinlenilerek ortaya çıkan ve çocuklara hitap eden Oz büyücüsü

Görsel 1.
Anastasia: Hanedanın Kayıp Prensesi Müzikalinden Bir Sahne (Cristi, 2019)

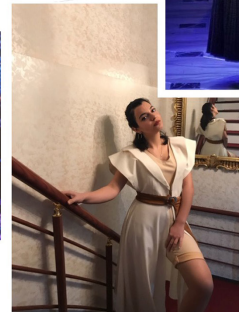
müzikali, Doroty ve köpeğinin bir kasırga sonucunda kendilerini; Kansas'ta yaşadığı küçük çiftlik evinden çok uzakta tanımlanan fantastik bir yer olan Oz ülkesinde bulmaları ile başlamaktadır. Oz ülkesi dört ayrı bölgeden oluşmakta ve her bir bölge bir cadı tarafından yönetilmektedir. Evine dönmek isteyen Doroty iyi kalpli bir cadıdan bunun ancak Oz büyücüsüne ulaşarak gerçekleşebileceğini öğrenmiştir (Baum, 2015). Oz büyücüsüne ulaşırken çeşitli maceralar yaşayan Doroty bu yolculuğunda bir korkuluk, korkak bir aslan ve bir teneke adamla arkadaşlık kurmuştur. Beyin isteyen bir korkuluk, kalp isteyen bir teneke adam ve biraz cesarete ihtiyacı olan bir aslanla yolculuğa çıkan Doroty'nin tek isteği ise evine dönebilmektir. 1990 yılında yayınlanan "The Wizard of Oz" kitabından yola çıkarak 1992 yılında Broadway'da sahne alan Oz büyücüsü, seyirci tarafından büyük ilgi görmüştür (Broadway Musical, t.y.).

Tasarımcı 2 ile yapılan görüşme sonucunda şu bilgilere ulaşılmıştır: "Bu müzikali tercih etmemde en önemli faktör başrolünde zeki ve güçlü bir kadın karakterin yer almasıydı. Doroty güçlü ve zeki bir kadın rolü ile müzikale olan ilgimi uyandırmıştır". Doroty'nin saf bir genç kız olarak çıktığı bu yolculuktan, edindiği tecrübeler ve güçlü karakterini yansıtmaları ile tasarımlarına yön vermeye çalıştığını ifade etmiştir. En çok etkilendiği sahne ise zümrüt köy sahnesinde tüm sahnenin yeşil ışıklarla renklendirildiği an olduğunu belirtmiştir. Tasarımcı 2, müzikalde yer alan iyi ve kötü cadıların kostümlerindeki çizgilerin de etkisi ile tasarımlarına yön verdiğini iletmiştir. Görsel 2'de yer alan proje paftasında da görüldüğü üzere, tasarımlarında yer alan büstiyer görünümü Dorothy'nin saflığını ifade

Hanedanın Kayıp Prensesi

Kayıp Prenses Anastasia ve Romanovların sonu yıllar sonra gerçekliğe kavuşsa da masalcılığın derinim ettirecek gibi görünüyör, bizlere ise kulağımıza çalınan melodilere kanmak düşüyor...

Görsel 2.

Anastasia Temalı Giysi Tasarım Çalışmalarının Yer Aldığı Proje Paftası (Aydoğan, 2019)

Görsel 3.

Oz büyücüsü Temalı Giysi Tasarımlarının Yer Aldığı Proje Paftası (Dişoğlu, 2019)

ederken, siyah ağırlıklı tasarımlarında yer alan yeşil şifon kumaş detayları ile zümrüt köy sahnesinin etkisini yansıtmaya çalışmıştır. Etek formunda yer alan detay büzgüler ve siyah ve yeşil şifon kumaşın garnili kullanımı saflığı ve gücü ifade aracı olmuştur. Günümüz modern giyimi ile ilişkili olarak tasarlanmış olduğu kıyafetler, güncel hazır giyim modasına uygun parçalar olan büstiyer ve etek form tasarımları görsel 3'te sunulmuştur. Koleksiyon bir

Görsel 4.

Oz Büyücüsü Müzikalinden Bir Sahne (Global Times, 2019)

Görsel 5.

Alice Harikalar Diyarında Müzikalinden Bir Sahne (QPAC, 2021)

bütün olarak ele alındığında retro ve fütüristtik çizgilerin yorumlanarak fantastik bir görünüm kazanması sağlanmıştır.

Oz büyücüsü belli bir döneme ait olmaktan ziyade fantastik bir dünyayı anlatan bir müzikal olduğu için giysiler ve sahneler sıra dışı ve alışılmadık bir düzende sunulmuştur. Zümrüt köy sahnesi (Görsel 4) betimlemesi ve etkileri müzikaldeki giysilere de

Görsel 6.

Alice Harikalar Diyarında Temalı Giysi Tasarımlarının Yer Aldığı Proje Paftası (Benger, 2019)

yansımasıdır. Cadıların giysilerinin de yeşilden oluşması masumluğun rengi olarak siyahın tercih edilmesi ve böylece giyside yeşil detayların şifon kumaşla çalışması kombin oluşturularak detayların fark edilir biçimde sunulmasını sağlamıştır. Tasarımcının her iki tasarım görünümünde de kloş etek yorumlaması ve kemer detayını kullanması müzikaldeki cadı kostümlerinin etkisini göstermektedir. Aksesuar olarak cadı şapkaları tercih edilmiştir. Büstiyer görünümü her iki tasarımda da yer almaktadır.

Alice Harikalar Diyarında

İngilizce özgün ismi 'Alice in Wonderland' olan Alice Harikalar diyarında Lewis Carroll' un 1865 yılında yayınlanan fantezi türü romanından uyarlanan ve Broadway sahnesinde 1932 yılından beri yer alan bir müzikaldir (IBDB, t.y.). Çimlerde uyuyakalan Alice, rüyasında bir tavşan deliğinden geçerek beyaz bir tavşanı takip eder. Fizik kurallarının geçerli olmadığı garip bir dünyanın parçası olan Alice, bu garip dünyanın labirentleri içerisinde ilerlemeye çalışır. Yedikleri ile bir küçülüp bir büyüyen Alice (Carroll, 2019); tırtıllar, sırtlanlar, kaplumbağalar ve kedilerle konuşabiliyor ve komik bir çay partisine katılabiliyordu (Carroll, 2019). Ütopik bir dünyanın içinde uyanan Alice, insan özellikleri olan hayvanlarla arkadaşlık ederek harikalar diyarında fantastik bir serüven yaşamıştır (Görsel 5).

Tasarımcı 3 ile yapılan görüşmeler sonucunda şu bilgilere ulaşılmıştır: "Bu müzikali tercih etmemde en büyük etken müzikalin tamamen hayal ürünü olan bir dünyada gerçekleşen bir olay örgüsüne sahip olması ve sahne tasarımında yer alan renklerdir". Tasarımcı 3, koleksiyonunu oluştururken Alice karakterini inceleyerek detaylı bir şekilde tanımlanmaya çalışılmış ve Alice'nin giydiği giysilerin çizgilerinden de yola çıkılarak tasarımlarını oluşturmuştur. Alice'nin giydiği açık mavi elbise, açık pembe elbisesi ve müzikal boyunca hep beraberinde olan arkadaşı tavşandan etkilenerek beyaz tüy süsleme detayları giysilerin yaka formuna eklenmiştir. En çok etkilenilen sahneler, Alice'nin yediklerinin etkisi ile bir büyüüp bir küçülerek kapılardan geçmesi, tasarımlarda yer alan kemer detayı ile etek boylarının bir büyüüp bir küçülmesini sağlayacak detaylar eklenerek yorumlanmıştır. İstenildiğinde takılıp çıkarılabilen modüler etek formunda bu ütopik dünyanın renkleri yansıtılmaya çalışılmıştır. Koleksiyonda doğanın renklerini kullanmayı tercih eden tasarımcı 3, çizgileri ile günümüz modern dünyasında tercih edilecek modern çizgilere ulaşmak için uzun etek formunun varlığı kullanıcının tercihine bırakmıştır. Pastel tonlarının yer aldığı tasarımlar, günümüzde kokteyl giysisi formunda kullanılabilen şekilde gerçeğe dönüştürülmüştür (Görsel 6).

Chicago

Sahnelerde yer almak isteyen bir kadın olan Roxy Hart, geceleri Chicago'nun parlak ışıklarıyla caz gösterileri izleyerek geçirmektedir. Evli bir kadın olan Roxie Hart'a sevgilisi ilişkisini bitirmek istediğini söylediğinde, Roxie onu vurarak öldürür. Roxie, yalan söyleyerek kocasının bu suçu üstlenmesi için razı eder ama kocası ona iddia edildiği gibi öldürülen kişinin hırsız değil de karısının sevgilisi olduğunu anlayınca hapse girmesine izin verir. Bu esnada Cook Country Hapishanesindeki neşeli katillerden biri olan Velma Kelly, kocası ve kız kardeşinin kendisini aldatırken yakaladığında her ikisini vurarak ünlü olmuştur. Velma'nın avukatı olan Billy Flynn, aynı zamanda Roxie'nin de davasını üstlenir. Avukatına kendisini katil değil de masum bir kız gibi tanıtan Roxy, magazin basınının ilgisini çekmeyi başarır. Bu iki kadın arasında magazin ilgisinin üzerlerine çekme arzusu ve şehrin en iyi avukatı olan Flynn'i cezbetme konusunda kıyasıya bir rekabet oluşmuştur (NTV-MSNBC, 2002; Rivera, 2002). Bu müzikal günümüzde hala Broadway sahnesinde sunulmaya devam etmektedir.

Tasarımcı 4 ile yapılan görüşmelerden şu bilgiler elde edilmiştir: "Koleksiyonumu oluştururken, hapishane sahnesinde Roxie ve Velma'nın birlikte gerçekleştirdiği dans gösterisi esnasında sahne dekorunda yukarıdan aşağıya doğru sarkıtılarak döndürülen zincirlerden etkilendim." 1920'lerin moda akımının etkilerini taşıyan düz silüetler, dans kostümlerinden sarkan simli ipler ve parlak gri detaylar ilgimi çekti" demiştir. Tasarımcı 4, tasarımlarını oluştururken en çok başrol karakteri olan Roxie ve Velma karakterlerinden etkilenerek kıyafetlerini onların giyeceğini hayal ederek örme ve parlak kumaşlardan tercih etmiştir. Hapishane sahnesindeki zincir gösteresinden etkilenerek tasarımlarının yaka detaylarına kalın simli gri ipliklerle zincir detayları eklediğini ifade etmiştir. Tasarımcı 4, tasarımlarını günümüz modern çizgilerine aktarıken, pırıltılardan vazgeçmediğini ve kıyafetlerin şıklığını rahatlık ile buluşturarak, örme kumaşla elbise ve sweatshirt tasarımları yaptığını ve pantolonun rahatlığını koleksiyonuna aktardığını ifade etmiştir.

1920'lerin moda akımlarının etkisi Chicago müzikalinin kıyafetlerinde görülmektedir. Boncuk ve payetlerle süslü, kolsuz ve diz hizasındaki gece elbiseleri bu dönemin başlıca giysileriydi. Jean Patou'ya göre bu yılların giysilerinin çizgilerini belirleyen temel unsurun danstır. Chicago müzikalinin kostümlerini de etkileyen boncuklu saçaklar dans ritimlerine ayak uyduruyordu. Taçları süsleyen gerçek ya da sahte elmaslar ve saç bantları dönemin aksesuarlarıydı (Fischel vd., 2013). Fishel ve arkadaşlarına göre (2013) caz çağının "flapper elbiseleri" olan V yaka düşük bel ve düz forma sahip, boncuk ve elmas işlemeli kolsuz elbise formu, Chicago müzikalinde etkisini göstermektedir (Görsel 7). 1920'lerden itibaren kadınların korselerini tamamen terk etmeleri, kısa saç kesimlerinin moda olması ve androjen görünümün hâkimiyetinin etkisi de müzikalin kostümlerine yansımıştır (Baudot, 1999). Tasarımcı 4, tasarımlarını modernleştirirken bu etkileri simli ipliklerle ve örme kumaşlarla sağlamıştır. Yoğun boncuk işlemlerle elde edilen flapper elbisesinin ışıltılı görünümünü simli ipe örülmüş kumaşla sağlamıştır. Tasarımcı, tasarımlarında yaka formlarında simli ipliklerle zincir görüntüsü oluşturarak hapishane sahnesini yorumlamış ve kıyafetlerine caz çağı etkisini renkleriyle de yansıtmıştır (Görsel 8).

Operadaki Hayalet

Broadway sahnesinin tarihindeki en uzun süre gösterimde olan müzikali olan Operadaki hayalet ilk olarak 1988'de tanıtılmıştır (The Phantom of the Opera, 2021). Orijinal adı The Phantom of the

Görsel 7.

Chicago Müzikalinden Bir Görünüm (Theatre by the Sea, 2021)

Görsel 8.
Chicago Temalı Giysi Tasarımları (Keser, 2019)

Opera olan, Fransız yazar Gastob Leroux'un aynı adı taşıyan romanından uyarlanmış bir müzikaldir. 1910'da yayınlanan roman'da Paris Opera Binasında dolaşan bir hayalet herkesin korkulu rüyası olur. Fakat bu gizemli hayalet aslında maskeli bir aşiktir. Operanın parlayan yıldızı Christine ve ona âşık olan erkeklerle oluşan bu büyümlü atmosferin, saplantılı bir aşka dönüşümünü göstermektedir (Leroux, 2019). Hayaletin maskesi ile gizlemeye çalıştığı kıskançlığı ve reddedilme korkusu, Christine için büyük sorunlar yaratmaktadır. Dramatizasyon örneği olan bu olay kurgusu aşkın hem yıkıcı hem de kurtarıcı yönünü tutku, şiddet ve gerilim ile ele almaktadır (Leroux, 2018).

Christine, maskesi ardında saklanan ve aslında hiç görmediği hayalet tarafından aldığı müzik dersleri ile başarılı bir soprano olurken, takıntılı bir âşık tarafından karanlık bir sona sürüklenmektedir. Bir gece sahnede şarkı söylerken aniden kaybolan

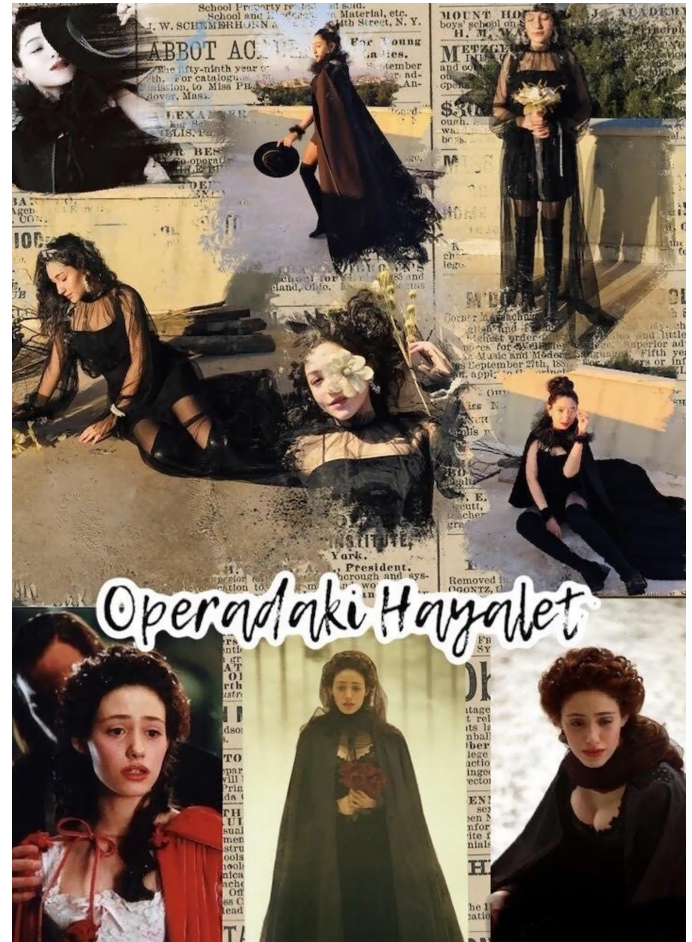

Görsel 9.
Operadaki Hayalet Müzikalinden Christine Karakteri (The Phantom of the Opera, 2021) (Matthew, 2019)

Christine'nin arama çabaları sonucunda, operadaki gizemli hayaletin kim olduğu ortaya çıkmaktadır (Leroux, 2014).

Tasarımcı 5 ile yapılan görüşmelerde şu bilgilere ulaşılmıştır: "Bu müzikali tercih etmemde en büyük etken içinde bulunduğum ruh haliydi." Tasarımcı 5, Christine'nin yaşadıklarını kendi dünyası ile özdeşleştirmesi sonucunda bu konuyu çalışmayı tercih ettiğini belirtmiştir. Bu durumu, müzikalde sahnelenen kıyafetlerin renklerinin de etkisi ile giysi tasarımlarının renklerine etki ettiğini bildirmiştir. Olay örgüsünün geçtiği 1910'lu yılların giyim tarzı olan korseler, tarlatanlı etekler ve pelerinlerin giyim tarzının estetik duruşu ve gerilim tarzının yanı sıra hikayedeki kırmızı ve siyah renklerden siyahın daha yoğun kullanılması ile koleksiyonun genel tarzını belirlediğini ifade etmiştir. Christine karakterinin kostümlerinin kendi tasarladığı koleksiyona ilham kaynağı olduğunu belirtmiştir. Opera'daki hayalet müzikalindeki en etkileyici sahne olarak da Christine'nin elinde kırmızı bir gülle hayalete doğru yürüdüğü sahne olduğunu ifade etmiştir. Hüzün, korku ve kasvetin olduğu bu sahne ile Christine'nin koleksiyondaki giysilerine etkisini oluşturduğu gözlenmektedir. Tasarımcı 5, "Giysilerdeki büzgü, drape, dökümlü bol kumaşlar, korse, pelerin ve tül detaylarının vazgeçilmez etkisini günümüz modern giysi tarzına uygulamaya dikkat ettim" şeklinde koleksiyon çalışması hakkında detaylı bilgileri vermiştir (Görsel 10).

La Belle Epoque dönemi olarak adlandırılan 1910'lu yılları betimleyen müzikalde dönemin etkileri görülmektedir. Bu dönemde,

Görsel 10.
Operadaki Hayalet Temalı Giysi Tasarımlarının Yer Aldığı Proje Paftası (Kütük, 2019)

göğüsleri ön plana çıkaran ve kalçayı da daha formlu gösteren S formu büstiyerler, kadınların dik bir duruşa sahip olmasını sağlamaktaydı. Buna ek olarak, bel formunu öne çıkararak yere doğru genişleyen etek formları yere kadar uzanmaktaydı (Laver, 2002). 1900'lerin başında kum saati biçimli kadınlar, ince belin vurgulandığı bir forma sahipti. Bu dönemin etkileri 1910'lara kadar devam etmiştir. Operadaki hayalet müzikalinde de bu dönemin çizgilerine sahip büstiyerler, pelerin ve etek formları gözlenmektedir. Görsel 9'da da Christine karakterinin giysilerinin dönemin moda akımını yansıttığı görülmektedir.

Moulin Rouge

Pierre La Mure (1947) tarafından yazılan "Kırmızı Değirmen" kitabından yola çıkılarak ortaya çıkan, Baz Luhrmann'ın devrim niteliğindeki filmi, müzikal olarak Broadway sahnesinde yerini almıştır (Broadway World, t.y.). Görkem ve romantizmle iştisamlı bir dünyayı yansıtan müzikal, her şeyden önce bir aşkın kutlamasıdır. Moulin Rouge, müzikalden daha fazlası, bir ruh hali olarak tanımlanmaktadır. Yirminci yüzyılın başında geçen müzikal, Paris'in Montmartre Mahallesi'nin fonunda yer almaktadır. Moulin Rouge'un ışıltılı elması Satine'ye âşık olan genç besteci Christian'ın hikayesini anlatmaktadır (Moulin Rouge! The Musical, t.y.).

Gece kulübünün yıldızı Satine'nin şöhret olma arzusu ve karanlık geçmişi olan Zidler'le olan mecburi bağı ve beş parasız şair arasından seçim yapmak zorundadır. Yazar Christian gözden düşmüş bir hayat yaşamakta ve içinde bulunduğu yaşamda aşk dışında hiçbir şey kabul görmemektedir (NTV-MSNBC, 2001).

Tasarımcı 6 ile yapılan görüşmelerde şu bilgilere ulaşılmıştır: "Bu müzikali seçmemde en büyük etken kostüm tasarımlarıdır. Sadeliğin ve renklerin bir arada olduğu müzikalin günümüzde hala sahneleniyor olması da bir etkendi". Tasarımcı 6, Satine'nin kırmızı renkli ve tüy detaylı kıyafetleri, koleksiyonun çizgilerinin oluşumunda ilham kaynağı olduğunu ifade etmiştir. Şöhret olma arzusu taşıyan Satine'nin dans ettiği sahneden etkilediğini ifade eden tasarımcı 6, bu giysileri modern çizgilere taşımaya çalışırken tüy formlarını ceket ve etekten oluşan takım elbiselere taşımıştır. Ayrıca müzikaldeki dans kıyafetlerinin kıvrımlı formlarını, tasarladığı ceketlerin yaka kısımlarına ve eteklerin etek ucu formuna yansıtmıştır.

1980'lerde Paris'te geçen müzikal, bir gece kulübü yıldızı olan Satine'nin hayatı üzerine kurgulanmıştır. Müzikalde ana sahne olarak gece kulübü canlandırılmış ve o dönemin sahne giysileri yansıtılmıştır. Görsel 11'de görüldüğü gibi kırmızı ve siyah renklerin

Görsel 11.

Moulin Rouge'den Bir Görsel (Moulin Rouge! The Musical) (Kuchwara, 2019)

MOULIN ROUGE

Güzelliğin, sıklığın, özgürlüğün ve aşkın kutlaması olarak bilinir. Kırmızı tüylerinin, asil siyahın ve can alıcı kırmızı rengini kullanarak böyle bir tasarım ortaya çıkarttım.

Görsel 12.

Moulin Rouge Temalı Giysi Tasarımlarının Yer Aldığı Proje Paftası (Yıldız, 2019)

hâkim olduğu dans kostümleri, tüy detayları, şapka aksesuarları, ışıltılı detaylar ve korseler dikkat çekmektedir. 1800'lü yılların korse hâkimiyeti 1890'lardan itibaren etkisini yavaş yavaş azaldığı hissedilirken, daha sade görünümde varlığını sürdürdüğü gözlenmektedir (Fischel vd., 2013). Bu müzikalde de daha sade etek formları ile korseler bir arada görülmektedir. Tasarımcı 6, korse formunu kullanmak yerine daha modern çizgilere sahip olan ceket ve etek parçalarından oluşan bir takım tasarlamıştır (Görsel 12). Bunun yansira tüy detay süslemelerini de takım elbisenin bir parçası halinde tasarımlarında yorumlamıştır. Siyah ve kırmızının renklerini tasarımlarında modern çizgilerle yorumlamıştır. Ceket yakasında, kol ağzında ve etek ucu kesimlerinde kendi çizgilerini oluşturan tasarımcı, müzikal giysilerindeki hareketliliği ve canlılığı yansıtmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma kapsamında farklı birçok sanat türünü aynı sahnede ortaya koyan müzikaller ana teması ile birçok müzikal tercih edilerek altı ayrı tasarım öğrencisi tarafından günümüz kadın giyim modasına uyarlanmış koleksiyonlar geliştirilmiştir. Bu müzikaller, ütopye ve gerçek dünyaları yansıtan iki ayrı çatıda toplanmıştır. Hanedanın Kayıp Prensesi Anastasia, Chicago, Operadaki Hayalet ve Moulin Rouge tarihte belli bir dönemi ele alırken; Oz büyücüsü ve Alice Harikalar Diyarında tamamen fantastik bir kurgu ürünüdür. Bu olay örgüleri konunun ele alınış şekli ile giysi tasarım süreçlerini de etkilemiştir.

Hanedanın Kayıp Prensesi Anastasia, Chicco, Operadaki Hayalet ve Moulin Rouge müzikalleri dönemin modası olan giysi formlarından birebir etkilenen sahne giysilerine sahiptir. Bu nedenle tasarımcılar da ilk olarak ele aldıkları müzikallerin başrol karakterlerinin giysilerini incelemişler ve onlardan ilham almışlardır. Bunu yansıtarak tasarladıkları giysilerin renk seçimlerinde müzikalin izleyicisine aksettirdiği hislerle yön verdikleri tespit edilmiştir.

Tamamen fantastik bir dünya kurgusuna sahip olan Oz Büyücüsü ve Alice Harikalar Diyarında, kendi olay örgüsü içerisinde karakterler, giysi tasarımları ve sahneye sahiptir. Bu nedenle bu müzikalleri tema olarak seçen tasarımcılar, giysi tasarımlarını geliştirirken, olay örgüsü, sahne ve karakterlerin özelliklerinden ilham almışlardır.

Müzikallerin birçok sanat dalını içinde bulundurması, tasarımcılara giysi tasarım sürecinde zengin bir kaynak sunmuştur. Sahne tasarımları, giysi tasarımları, hikâyenin geçtiği tarihsel dönem giysi tasarımlarını etkilemiştir. Özellikle müzikaller ait olduğu dönemin moda akımını yansıttığı için giysi tasarımları da bundan etkilenerek oluşturulmuştur. Modernizasyon çalışması, geçmişteki giysileri günümüz modern dünyasına uyum sağlayacak şekilde tasarımcıların kendi yorumlarını eklemesi ile yeniden ele alınmasını sağlamıştır. Giysi tasarımında farklı bir disiplinden kaynak sağlanması, yaratıcı çözümlere ulaşılmasını sağlamaktadır. Bu konu ile ilgili gelecekte yapılması planlanan giysi tasarım çalışmalarına, kültür sinema filmleri, müzik, opera, bale vb. farklı disiplinlerden elde edilen kaynaklarla ortak çalışma planlanması tavsiye edilebilir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Tarsus Üniversitesi'nden (Tarih: 8 Şubat 2022, Karar no: 2022/02) alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Teşekkür: Dilara Bengel, Esmâ Dişoğlu, İrmak Keser, Suphiye Nur Yıldız, Meral Aydoğan ve Damla Kütküt'e tasarım çalışmaları ile katkıda buldukları için çok teşekkür ederim. Kumaş desteği için Oğuz Tekstil'e özel teşekkürlerimi sunarım.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the ethics committee of Tarsus University (Date: February 8, 2022, Decision no: 2022/02).

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Acknowledgments: I would like to thank Dilara Bengel, Esmâ Dişoğlu, İrmak Keser, Suphiye Nur Yıldız, Meral Aydoğan and Damla Kütküt for their contribution to the design work. I would like to express my special thanks to Oğuz Tekstil for the fabric support.

Declaration of Interests: The author has no conflicts of interest to declare.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Aydoğan, M. (2019). *Anastasia temalı giysi tasarım tasarımlarının yer aldığı proje paftası*. [Tasarım]. M. Aydoğan Kişisel Arşivi.
- Aydoğan, M. (2022, Şubat). *Anastasia temalı giysi tasarım çalışmaları üzerine yapılan görüşme*.

- Balci, A. (2011). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Pegem Akademi.
- Baudot, F. (1999). *Fashion the twentieth century*. Universe.
- Baum, L. F. (2015). *Oz büyücüsü*. A. Aydoğan (Çev.). Arkadaş Yayıncılık.
- Benedetto, S. D. (2014). *Tiyatro tasarımı*. Deki Yayınevi.
- Benger, D. (2019). *Alice harikalar diyarında temalı giysi tasarımlarının yer aldığı proje paftası*. [Tasarım]. D. Benger Kişisel Arşivi.
- Benger, D. (2022, Şubat). *Alice harikalar diyarında temalı giysi tasarım çalışmaları üzerine yapılan görüşme*.
- Broadway Musical. (t.y.). "The Wizard of Oz" about the show. *Broadway Musical*. <https://www.broadwaymedia.com/category/the-wizard-of-oz-r-s-c-1987>
- Broadway World. (t.y.). *Moulin Rouge! - Broadway tickets, news, info & more*. *Broadway World*. <https://www.broadwayworld.com/shows/Moulin-Rouge!-332133.html>
- Carroll, L. (2019). *Alice harikalar diyarında*. Dinozor Çocuk.
- Cristi, A. (2019, Şubat 5). *Anastasia to play final Broadway*. [Müzikal Performans]. *Broadway World*. [CrossRef]
- Cunningham, R. (2020). *Magic garment-principles of costume design*. Waveland Press.
- Dişoğlu, E. (2019). *Oz büyücüsü temalı giysi tasarımlarının yer aldığı proje paftası*. [Tasarım]. E. Dişoğlu Kişisel Arşivi.
- Dişoğlu, E. (Şubat, 2022). *Oz büyücüsü temalı giysi tasarım çalışmaları üzerine yapılan görüşme*.
- Fischel, A., Baggaley, A., O'Hara, S., Sturgeon, A., Gersh, C., & Khurana, A. (2013). *Moda: Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi*. D. Özen (Çev.). Kaknüs Yayınları.
- Global Times. (2019, 17 Temmuz). *Broadway musical 'The Wizard of Oz' makes debut at Tianqiao Performing Arts Center*. [Fotoğraf]. <https://www.globaltimes.cn/page/201906/1154564.shtml>
- IBDB. (t.y.). *Internet Broadway database*. <https://www.ibdb.com/broadway-production/alice-inwonderland-11693>
- Kenrick, J. (2008). *Musical theatre: A history*. The Continuum International Publishing Inc.
- Keser, I. (2019) *Chicago temalı giysi tasarımları*. [Tasarım]. I. Keser Kişisel Arşivi.
- Keser, I. (2022, Şubat). *Chicago temalı giysi tasarım çalışmaları üzerine yapılan görüşme*.
- Koca, E., Koç, F., & Kaya, Ö. (2011). Kostüm tasarımcılarının tasarım sürecinde karşılaştıkları problemler. *eJournal of New World Sciences Academy*, 6(2), 53–65. https://www.researchgate.net/publication/282613452_KOSTUM_TASARIMCILARININ_TASARIM_SURECINDE_KARSILASTIKLARI_PROBLEMLER
- Kuchwara, M. (2019). *Moulin Rouge! The Musical*. [Müzikal Performans]. <https://activities.com/broadway-musicales-cartelera/>
- Kütküt, D. (2019). *Operadaki Hayalet temalı giysi tasarımlarının yer aldığı proje paftası*. [Tasarım]. D. Kütküt Kişisel Arşivi.
- Kütküt, D. (2022, Şubat). *Operadaki Hayalet temalı giysi tasarım çalışmaları üzerine yapılan görüşme*.
- Laver, J. (2002). *Costume and fashion a concise history*. Thames & Hudson World of Art.
- Leroux, G. (2014). *Operadaki Hayalet*. D. Afacan (Çev.). Martı Yayınları.
- Leroux, G. (2018). *Operadaki Hayalet*. O. Kunal (Çev.). Alfa Yayıncılık.
- Leroux, G. (2019). *Operadaki Hayalet*. Ren Kitap.
- Matthew, M. (2019). *Operadaki Hayalet*. [Müzikal Performans]. <https://billerinadellamusica.tumblr.com/post/182254025569/kaley-ann-vo-orhees-as-christine-picture-credit>
- Matthews, B., & Ross, L. (2010). *Research methods a practical guide for the social sciences*. Pearson Education.
- Mure, P. L. (1947). *Kırmızı değirmen*. Türkiye Yayınevi.
- Moulin Rouge! The Musical. (t.y.). *Seat Geek*. https://seatgeek.com/moulin-rouge-the-musicaltickets?_ga=2.194544676.804664612.1623634245-181525624?utm_source=BWW&utm_medium=referral&utm_campaign=ticketcentral&utm_content=buybutton
- NTV-MSNBC. (2001, Kasım 27). *Kültür sanat filmler Kırmızı Değirmen*. NTV-MSNBC. <http://arsiv.ntv.com.tr/news/117093.asp>
- NTV-MSNBC. (2002, Mart, 7). *Kültür sanat-filmler Chicago*. NTV-MSNBC. <http://arsiv.ntv.com.tr/news/204777.asp>

- QPAC. (2021). *Alice in Wonderland*. Queensland Performing Art Centre. [Fotoğraf]. https://www.qpac.com.au/past-events/alice_in_wonderland_21/
- Rivera, C. (2002). *Post Productions Chicago*. Chita Rivera. <http://www.chitarivera.com/productions/chicago.htm>
- Rooney, D. (2017, Nisan, 24). 'Anastasia': Theater review. *The Hollywood Reporter*. <https://www.hollywoodreporter.com/news/general-news/anastasia-theater-review-996856/>
- The Phantom of the Opera. (2021, Kasım, 2). *Broadway.com* <https://www.broadway.com/shows/the-phantom-of-the-opera/>
- Theatre by the Sea. (2021, Aralık, 11). *Chicago*. [Müzikal Performans]. <https://www.theatrebythesea.com/chicago.html>
- Tüzün, Z. (2016). Müzikal tiyatroya giriş. *Journal of Art and Design*, 6(1), 116–133. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/275104>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. N. (2019). *Moulin Rouge temalı giysi tasarımlarının yer aldığı proje paftası*. [Tasarım]. S. N. Yıldız Kişisel Arşivi.
- Yıldız, S. N. (2022, Şubat). *Moulin Rouge temalı giysi tasarım çalışmaları üzerine yapılan görüşme*.